

Käsi- ja kergrelvad

Euroopa Parlamendi resolutsioon käsi- ja kergrelvade kohta, pidades silmas ÜRO käsi- ja kergrelvade salakaubaveo kõikide aspektide vastu võitlemise, salakaubaveo tõkestamise ja kaotamise tegevuskava ülevaatamise konverentsi 2006. aastal, ning rahvusvahelise relvakaubanduslepingu kehtestamist

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma 15. märtsi 2001. aasta¹, 15. novembri 2001. aasta², 19. juuni 2003. aasta³ ja 26. mai 2005. aasta⁴ resolutsioone käsi- ja kergrelvade laialdase leviku ja väärkasutamise vastu võitlemise kohta;
- võttes arvesse oma eelmist 17. novembri 2005. aasta resolutsiooni⁵ nõukogu kuuenda aastaaruande kohta seoses Euroopa Liidu relvaekspordi toimimisjuhendi rakendussättega 8;
- võttes arvesse 26. juuni 1997. aasta ELi programmi tavarelvade salakaubaveo tõkestamise ja sellega võitlemise kohta⁶, nõukogu 12. juuli 2002. aasta ühismeedet 2002/589/ÜVJP (mis käsitleb Euroopa Liidu osalemist käsi- ja kergrelvade destabiliseeriva hankimise ja leviku vastases võitluses)⁷, nõukogu 23. juuni 2003. aasta ühist seisukohta 2003/468/ÜVJP relvavahenduse kontrolli kohta⁸ ning 15.–16. detsembri 2005. aasta Euroopa Ülemkogul vastu võetud ELi strateegiat käsi- ja kergrelvade ning nende laskemoona ebaseadusliku hankimise ja salakaubaveo vastaseks võitluseks⁹;
- võttes arvesse üldasjade ja välissuhete nõukogu järeldusi, mis võeti vastu 3. oktoobri 2005. aasta istungil, milles väljendatakse ELi toetust ÜRO raames loodavale rahvusvahelisele relvakaubanduslepingule, mis kehtestaks ülemaailmsele tavarelvakaubandusele siduvad ühisstandardid¹⁰;
- võttes arvesse 2001. aasta juulis vastu võetud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni tegevuskava, mille eesmärgiks on käsi- ja kergrelvade salakaubaveo kõikide aspektide vastu võitlemine, salakaubaveo tõkestamine ja kaotamine;

¹ EÜT C 343, 5.12.2001, lk 311.

² EÜT C 140 E, 13.6.2002, lk 587.

³ ELT C 69 E, 19.3.2004, lk 136.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P6_TA (2005)0204.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P6_TA (2005)0436.

⁶ Vastu võetud üldasjade nõukogus 26. juunil 1997. aastal.

⁷ EÜT L 191, 19.7.2002, lk 1.

⁸ ELT L 156, 25.6.2003, lk 79.

⁹ Euroopa Liidu Nõukogu, 5319/06, 13. jaanuar 2006.

¹⁰ Euroopa Liidu Nõukogu 2678. istung, Luksemburg, 3. oktoober 2005.

- võttes arvesse 11.–15. juulil 2005. aastal toimunud ÜRO liikmesriikide iga kahe aasta tagant toimuvat teist kohtumist, millel käsitleti ÜRO käsi- ja kergrelvade salakaubaveo kõikide aspektide vastu võitlemise, salakaubaveo tõkestamise ja kaotamise tegevuskava rakendamist;
 - võttes arvesse, et ÜRO Peaassamblee võttis 2005. aasta detsembris vastu rahvusvahelise õigusakti, mis võimaldab riikidel ebaseaduslikke käsi- ja kergrelvi aegsasti ja usaldusväärselt tuvastada ja jälitada¹;
 - võttes arvesse 2001. aasta tulirelvade ja nende osade ning laskemoona ebaseaduslikku tootmist ja nendega ebaseaduslikku kauplemist tõkestava protokoll'i jõustumist 6. juulil 2005. aastal ("ÜRO tulirelvade protokoll")²;
 - võttes arvesse 26. juunist 7. juulini 2006. aastal toimuvat ÜRO tegevuskava läbivaatamise konverentsi ning vajadust, et konverentsi ja selle järeelmeetmeid saadaks täielik edu;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 108 lõiget 5,
- A. tervitades kasvavat rahvusvahelist toetust õiguslikult siduvale rahvusvahelisele relvakaubanduslepingule, millega keelustatakse relvavedu, mis ohustaks inimõigusi või rahvusvahelist humanitaarõigust, riikide või piirkondade stabiilsust või mis tõenäoliselt aitaks kaasa relvastatud konflikti puhkemisele või laienemisele;
 - B. arvestades, et ebaseaduslik relvakaubandus varustab relvadega uimastikaubandusega tegelevaid ja terroristlike ühendusi; arvestades, et see toob kaasa hävingu, surma ja korruptsiooni; arvestades, et see toetab organiseeritud kuritegevust, mis on vastutav kaaperdamiste, vägivallategude ja avaliku julgeoleku õõnestamise eest; arvestades, et see varustab rahvusvahelisi terroristlike ühendusi, kes püüavad tõkestada demokraatiat ning ülistavad sallimatust ja dogmatismi;
 - C. olles endiselt mures käsi- ja kergrelvade jätkuva leviku pärast, mis põhjustab tarbetuid inimkannatusi, teravdab relvastatud konflikte ja ebastabiilsust, toetab terrorismi, kahjustab jätkusuutlikku arengut, häid valitsemistavasid ja õigusriigi põhimõtet ning aitab kaasa inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse tõsisele rikkumisele;
 - D. kinnitades kindalt otsust tugevdada ÜRO tegevuskava ja mõjutada valitsusi nõustuma käsi- ja kergrelvade kontrolli (sh vahendust ja vedu) käsitlevate siduvate sätetega rahvusvaheliste, piirkondlike ja riiklike õigusaktide kaudu; toetades jõuliselt nõudmist muuta kättesaadavaks rahvusvaheline finants- ja tehniline abi vastavalt ÜRO tegevuskava III jao lõikele 6;
 - E. olles veendunud, et aeg on küps selleks, et rahvusvaheline üldsus lahendaks käsi- ja kergrelvade leviku ja väärkasutamise probleemi siduvate rahvusvaheliste standardite kaudu, mis põhinevad rahvusvahelise õiguse, sealhulgas inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse täielikul järgimisel;

¹ Otsus A/60/463 (L.55), 8. detsember 2005.

² Protokoll võeti vastu 2001. aasta mais ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga nr 55/255.

- F. tundes muret selle pärast, et laskemoon ja lõhkeained on jäetud välja rahvusvahelisest õigusaktist, mis võimaldab riikidel ebaseaduslikke käsi- ja kergrelvi aegsasti ja usaldusväärselt tuvastada ja jälitada, ning selle pärast, et see instrument on õiguslikult mittesiduv;
- G. väljendades kahetsust nii käsi- ja kergrelvade ebaseadusliku vahenduse vastu võitlemist käsitlevate ÜRO laiapõhjaliste konsultatsioonide aegluse üle kui ka selle üle, et puudub kohustus pidada läbirääkimisi õiguslikult siduva relvavahendust käsitleva rahvusvahelise õigusakti üle;
- H. rõhutades, et ÜRO tegevuskava eeldab, et riigid hindavad ekspordiloataotlusi vastavalt rangele riiklikule korrale ja menetlustele, mis hõlmavad kõiki käsi- ja kergrelvi ning on kooskõlas riikide kehtivate kohustustega ja asjaomase rahvusvahelise õigusega ning arvestavad eelkõige ohuga, et need relvad võivad sattuda ebaseadusliku kaubanduse võrku;
- I. olles veendunud, et käsi- ja kergrelvade vähendamise ja kontrolli strateegiate asjakohane integreerimine peab muutuma konfliktide ennetamisele ja konfliktijärgsele rahu tagamisele suunatud rahvusvaheliste programmide lahutamatuks osaks;
- J. tervitades ja toetades kodanikuühiskonna organisatsioonide jätkuvaid pingutusi kampaaniate korraldamisel,
1. kutsub 2006. aasta ÜRO tegevuskava ülevaatamise konverentsi osalisriike üles jõudma kokkuleppele relvaveo üldpõhimõtete kogumi osas, mis oleks kooskõlas kehtivate kohustustega, mis riikidel vastavalt rahvusvahelistele, piirkondlikele ja riiklikele õigusaktidele on, ning mis sisaldaks nõuet mitte vedada relvi, mis aitavad tõenäoliselt kaasa inimõiguste rikkumisele ja inimsusevastastele kuritegudele või mis soodustavad piirkondlikku ja riiklikku ebastabiilsust ning relvastatud konflikte;
 2. nõuab tungivalt, et rahvusvaheline üldsus alustaks ÜRO raames läbirääkimisi rahvusvahelise relvakaubanduslepingu üle kohe pärast 2006. aasta ÜRO tegevuskava ülevaatamise konverentsi, et kehtestada õiguslikult siduv dokument, mis reguleeriks relvavedu, nagu kirjeldatud eelmises lõikes;
 3. kutsub 2006. aastal toimuval läbivaatamise konverentsil osalevaid riike üles edendama ÜRO tegevuskava humanitaar- ja arengumõõdet, rõhutades käsi- ja kergrelvade leviku, väärkasutamise ja nende salakaubaveo ning arengu, vaesuse vähendamise ja humanitaarabi vahelise seose tähtsust; nõuab seetõttu käsi- ja kergrelvi käsitlevate programmide ja meetmete asjakohast integreerimist rahvusvahelistesse, piirkondlikesse ja riiklikesse arengu ja vaesuse vähendamise strateegiatesse;
 4. rõhutab, et rahvusvahelisest õigusest tulenevad relvavedu käsitlevad kehtivad kohustused, mis hõlmavad eriti inimõigusi ja humanitaarõigust, tuleks kodifitseerida;
 5. kutsub kõiki ÜRO tulirelvade protokollile allakirjutanud riike protokollile ratifitseerima ja seda viivitamata siseriiklikku õigusesse inkorporeerima;
 6. nõuab tungivalt, et riigid käsitleksid relvaembargo rikkumist (sh rahalist või logistilist toetust) riiklikes õigusaktides kriminaalkuriteona;

7. rõhutab, et nii relvajõudude kui ka õiguskaitseorganite ja kriminaalkohtusüsteemide toimimise, läbipaistvuse ja aruandekohustuse parandamist taotlevad reformid võivad aidata kaasa turvalise keskkonna tagamisele, kus kodanikud ei tunne enam vajadust tulirelvi omada;
8. on seisukohal, et riiklikke õigusakte tuleks jõustada, et reguleerida sõjaväelisi ja julgestusteenuseid pakkuvate eraettevõtjate tegevust kolmandates riikides, ning kui sellised õigusaktid puuduvad, tuleb need välja töötada ja neid kohaldada, et parandada selle kasvava julgeolekusektori reguleerimist ja aruandekohustust;
9. nõuab tungivalt, et kõik riigid inkorporeeriks siseriiklikku õigusesse õiguskaitsetöötajate toimimisjuhendi¹ ning õiguskaitsetöötajatele esitatavad jõu ja tulirelvade kasutamise üldpõhimõtted²;
10. soovib tungivalt, et valitsused:
 - a) keelustaks tsiviilisikutel ilma vastava loata käsi- ja kergrelvade, automaatsete ja poolautomaatsete vintpüsside ning kuulipildujate omamise ja kasutamise;
 - b) arendaks teavitus- ja vahetusprogramme riikide vahel, kes tahavad teha koostööd tsiviilisikute valduses olevate käsi- ja kergrelvade üle kontrolli teostamise küsimustes;
 - c) tegeleks ühiskonnas käsi- ja kergrelvade järele valitseva ülemäärase ja ebasoovitava nõudluse piiramisega ning edendaks seetõttu programme ja meetmeid, mille eesmärk on nimetatud nõudluse vähendamine, vägivalda ja ebaturvalisuse ennetamine ja piiramine linna- või maapiirkondades ning keskendumine käsi- ja kergrelvadega seotud vägivallast eriti mõjutatud inimrühmadele;
11. nõuab tungivalt, et riigid arendaksid eriti käsi- ja kergrelvade, automaatsete ja poolautomaatsete kuulipildujate kontrolliks ja lubade väljastamiseks vajalikke riiklikke õigusakte, et inimesed, kellel on kalduvus vägivallale (eriti perevägivallale) või keda on eelnevalt kriminaalkorras karistatud salakaubaveo või relvakontrollialaste õigusaktide rikkumise eest, ei saaks relvi omandada;
12. nõuab tungivalt, et ÜRO tegevuskava ja tulevase rahvusvahelise relvakaubanduslepingu osalisriigid töötaksid välja tehnilise abi programmid, et aidata kolmandaid riike või piirkondlikke organisatsioone, kes soovivad arendada relvakaubandust reguleerivaid õiguslikke kontrollimehhanisme;
13. nõuab tungivalt, et samad osalisriigid looksid aruandlus- ja järelevalvemehhanismid, et toetada riike nende kohustuste täitmisel;

¹ Vastu võetud 17. detsembril 1979.aastal ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga 34/169.

² Vastu võetud kaheksandal ÜRO kuritegude ennetamist ja õigusrikkujate kohtlemist käsitleval kongressil, Kuubas, Havannas, 27.august –7.september 1990.

14. soovib, et ELi delegatsioon kaitseks ÜRO tegevuskava läbivaatamise konverentsil käesolevas resolutsioonis esitatud põhimõtteid ja soovitusi;
15. teeb parlamendi presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile, käsi- ja kergrelvi käsitlevale parlamentaarsele foorumile ning Parlamentidevahelise Liidu Assambleele.